

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ

Περὶ τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ πυρκαϊᾶς
τοῦ Ἀγίου Τάφου.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 303.)

ἑορταστικὴ

ἰδοὺ καὶ ἔρχονται τινὲς τοῦρκοι ἀρματωμένοι,
μὲ ὅπλα εἰς τὰ χεῖρια καὶ ἐξηγριωμένοι
καὶ ἄρχισαν τὴν σκαλωσιὰν ἀμέσως νὰ κρημνίζουν,
καὶ τοὺς μαστέρους ἐνταυτῷ νὰ τοὺς κουρσουμ-
[λαδίζουν.

τὸν σιλιχτάρη γύρουν, καὶ αὐτὸν τὸν μουπασίρη,
οἱ δὲ φυγόντες κρύφθηκαν μέσα στὸ μοναστήρι·
καὶ ἐκεῖθεν καθελίκευσαν ἀπὸ τὴν χώραν βγαίνουν,
καὶ εἰς τὸ σάμι ἤθελαν ἀμέσως νὰ πηγαίνουν·
μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ μουφτής ὁ ἀνωγεινός,
ὥς τάχα ὁ παγκάκιστος οὐκ ἦν ἰδεασμένος.
ἀμέσως τοὺς ἐπρόφθασε κλαίει παρακαλῶντας,
πεύτει εἰς τὰ ποδάρια τοὺς λέγει παρακινῶντας·
τοῦτο νὰ μὴν τὸ κάμωσι διότι τὸν ἐγγύζουν,
καὶ ἂν πάθουν τίποτες κακὸν ἐκ τούτου νὰ γνωρίζουν.
καὶ ἔτσι κατεπείσθησαν εἰς τὸ νὰ ἐπιστρέψουν,
ἵνα μὴ καθ' ὁδὸν αὐτοὺς τύχη καὶ τοὺς παστρέψουν.
ἀλλὰ τοῦτο τὸ κίνημα λέγω τῶν ἐντοπίων,
δὲν ἐπροήλθ' ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀρμενίων·
ἐκεῖνοι τοὺς διήγειραν σ' αὐτὸ τὸ χαρκαλέτι,
διὰ νὰ ἐμποδίσωσι ναοῦ τὸ μεραμέτι·
καὶ ἐζήτουν οἱ παγκάκιστοι τὰ μέρη ποῦ οἰκῶσι,
νὰ μὴ κτισθῶσι πρὸς καιρὸν ἕως οὗ νὰ σταλθῶσι·
εἰδήσεις στοὺς σαβράφιδες τοὺς ὄντας εἰς τὴν πόλιν,
εἰς διορίαν ἡμερῶν ἐξήντα μίαν ὅλην·
ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐδῶκαμεν ὅχι μόνον ἐξήντα,
ἀλλὰ τρεῖς τόσαις δηλ. ἑκατὸν ὀγδοήντα·
ἀπὸ τὴν πόρταν τὸ λοιπὸν ἡ σκαλωσιὰ συγκώθη,
στὴν ἀχυράδα ἱεροῦ βήματος ἀνωρθώθη.
λοιπὸν ἄς τοὺς ἀφήσωμεν ἐκεῖ καὶ ἄς δουλεύουν,
ἡμᾶς εἰς βασιλεύουσιν θαρρῶ νὰ μᾶς γυρεύουν.
νὰ μάθωμεν τὰ πράγματα πῶς εἶναι καὶ πῶς τρέχουν,
ἂν ἐπαυσαν πλέον ἐκεῖ, ἢ πάλιν κατατρέχουν·
γυρίσαμεν καὶ ἐμάθομεν τὸν τόπον πῶς ἐπέχει,
τῶν ἀπορήτων δεβλετιοῦ βουλῶν τε πῶς μετέχει·
παναγιωτάκης ὁ λαμπρὸς κλόνας τῶν μουρουζαίων,
σεμνύνωμα τοῦ γένους μας νέων τε καὶ ἀρχαίων·
οὐχὶ δ' ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλων,
ρίτζάλιδων τοῦ δεβλετιοῦ μικρῶν τε καὶ μεγάλων
καὶ ἀρμενίους εὗρομεν ὄντας πάλιν δευτέραν,
ἀναφορὰν στὸ κράτος τοῦ ἄλλην μίαν ἡμέραν.
στὰ ψωμαθελὲς τὴν ἔδωκαν, πλὴν ἦτον μουχτασάρι,
ὅχι καθὼς ἡ πρώτη τοὺς μὲ ὕψος μουφασάρι·
ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἔξω πάλιν εὐγάλει,
καὶ ἰχθαλὲς στὴν ὑψηλὴν πόρταν πάλιν τὴν κάνει.
ἐξέδωκεν οὖν ὁρισμὸν τὸ ὑψηλὸν δεβλέτι,

καὶ ὁ σεχισλάμ δούρη ζαδες τὸ καμεν ἰσαρέτι
καὶ τέσσαρας διώρισε δεβλέτζε οὐλαμάδες,
καὶ τρεῖς ἀπ' τοὺς ριτζάλιδες δυὸ ἦτον μουβελλάδες·
γιὰ νὰ κοιτάζουν τὴν νιζὰν ὀρθῶς ὅχι ἀκρίτως,
ῥωμαίων καὶ ἀρμενιδῶν, καὶ ἀδωροδοκῆτως·
τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν ἦτοι τῶν ἀνωτέρω·
ἀφέντιδῶν τε καὶ κριτῶν τὰ βλέψεις κατωτέρω.
τὰ δύο πρῶτα ποῦ εἰδῆς εἶναι τῶν μουβελλάδων,
τὰ ἄλλα δύο δεύτερα εἶναι μουδεβρίσιδων·
τὰ δ' ἄλλα τρεῖς ἐφεξῆς εἶναι τοῦ ριτζαλίου,
τῆς ὑψηλῆς πόρτας φημι αὐτοῦ τοῦ δεβλετιοῦ.
μεχμέτ ἐμὴν πασαζαδες παγιὲν ρούμελης ἔχων,
μεχμέτ ταχίρ ἐφένδης δὲ ἀνατολῆς ἐπέχων·
ὁ δὲ ἐμίνης τοῦ φετῶ μεχμέτ ρασίδ ἐφένδης,
καὶ ὁ κασάμι ἀσκερὴ ἦν σουλεϊμὰν ἐφένδης.
ἀπὸ δὲ τῶν ριτζάλιδων ἦν ὁ ρεῖζ ἐφένδης,
ὅς μεχεμμέτ ἐλέγετο ἐμὴν βαχιδ ἐφέντης·
ὁ πρῶην δευτερδάρης δὲ γιουσούφ ἀκιάχ ἐφένδης,
καὶ ὁ ἐμίνης τερσχανὲ ἀχμέ ἀζιζ ἐφένδης·
ἀφ' οὗ οὖν διωρίσθησαν οὗτοι οἱ μουβελλάδες,
οἱ μουτεβρίσιδες φημι ριτζάλια οὐλαμάδες·
διεμηνύθημεν καὶ ἡμεῖς οἱ πάμπτωχοι ῥωμαῖοι,
ὁμοίως καὶ οἱ πλούσιοι βάρδαχοι ἀρμεναῖοι·
ἵνα ἐκλέξωμεν καὶ αἱ δυὸ φυλαὶ πληρεξουσίου,
ἐκάστη ἀπ' τὸ γένος τῆς πέντε καὶ ὅχι πλείους·
ἐδιωρίσθησαν λοιπὸν ἐκ μέρους ἡμῶν ἔζη,
καὶ εἰς τὴν πόρταν στάλθηκαν ἐπὶ τῇ διαλέξει·
ὁ κύριος γεράσιμος πρῶην θεσσαλονίκης,
ὅστις καθὼς προείρηται κατάγεται ἐκ κρήτης·
ὁ ἱκονίου κύριλλος καὶ οἱ ἀγιοταφῆται,
προκόπιος μητρόφανες ἄμφω ἀνατολίται·
ὁ φάραχ ἐπιλεγόμενος χαίνας ἦτοι γιανάκης,
καὶ ὁ καστρινὸς ἦν μετ' αὐτῶν κύριος νικολάκης·
ἐκ μέρους ἀρμενίων δὲ πλῆθος μὲν ἐσυνήχθη,
ἀλλ' οἱ ἐπὶ τὰ παρέστησαν τὸ πλῆθος ἀπεβλήθη·
ἐδίνελης λεγόμενος πογὸς ὁ βαρδαπέτης,
σαβράφιδων ὁ κεχαγιάς ἦν τότε ὁ καραπέτης·
ὁ οὐζοῦν ἀρετοῦν ὀγλὸς σαβράφης ὁ βανέζης,
ὁ παρουτζῆ δὲ κάλφας ὁ μαστροακρακιέλης·
κιλτζόγλους ὁ κατόλικος σαβράφης ὁ ἀντώνης,
ὁ τοῦ κεβόρκη δὲ υἱὸς σαβράφης ὁ κιορκός·
τινγκίρογλου γιαζιτσισιῆ λεγόμενος μινάσης,
ἂν εἶναι καὶ κατόλικος ἀρμένην νὰ λογιάσης·
ἀφ' οὗ δὲ παρεστάθημεν ὅλοι εἰς τὸ μετζλήσι,
μᾶς ἔδωκαν τὴν ἄδειαν καὶ εἴχομεν καθίσει·
ἤρχισεν οὖν ἐμὴν πεῖς πρῶτον νὰ ἐκθειάζῃ,
τὸν ἀνχατα σουλτάν μαχμουτ καὶ νὰ ἐγκωμιάζῃ.
ἔτος αὐθι μουραφᾶς α'.

καὶ λέγει εἶναι προσταγὴ ἵνα θεωρηθῶσι,
οἱ μετὰξὺ νιζάδες σας καὶ ἐννόμως νὰ λυθῶσι.
ἔπειτα μᾶς ἠρώτησεν ἂν ἐκλελεγμένοι,
εἴμεθ' ἀπ' τὸ γένος τοῦ καθ' εἰς διωρισμένοι·

ἡμεῖς οὖν ἀπεκρίθημεν ἔθετ' ἐφένδιμ' νέσκαι,
οἱ δ' ἄρμεναῖσι ἐμπαλιν χαῖρ' ἐφένδιμ' ὄσκει·
ἡμεθα γὰρ ἐσνάφια σαβράφιδες καὶ γέροι,
αὐτοὶ δὲ ὁκουμούσιδες ὅλοι τοὺς καλογέροι·
γελάσαντες δὲ ἔπαντες κοινῶς πρὸς τοὺτους εἶπον,
ἐσεῖς εἴσθε ἀνόητοι ὅμοιοι μὲ τὸν λοῦπον·
νιζᾷν ἐδῶ δὲν ἔχετε ἐσεῖς διὰ τὴν πίστιν,
ὁ μουραφᾶς σαςκρέμεται τὸν νόμον καὶ τὴν κρίσιν·
καὶ οὕτως ὡμολόγησαν πῶς εἶν' ἐκλελεγμένοι,
κί' αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ γένους τοὺς εἶναι διωρισμένοι.
τὸ ἀρζουχάλι τοὺς λοιπὸν ἐμὶν πεῖς εὐγάζει,
καὶ πέρνοντας στὸ χαῖρι τοῦ ἄρχισε νὰ διαβάζη.
ἡ δὲ διάληψις αὐτοῦ καὶ τὰ ζητήματά τοὺς,
ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα τὰ ἀδικήματά τοὺς·
ἦτον πῶς τάχα ἐξ ἀρχῆς ὁ τάφος τοῦ κυρίου,
καὶ ἡ ἀποκαθήλωσις, κί' ὁ τόπος τοῦ κρανίου·
καὶ ἡ ἀγία βηθλεὲμ ἡ γέννησις κυρίου,
κί' ὁ τάφος ἐν γεθσιμανῇ μητρὸς τῆς τοῦ κυρίου·
αὐτὰ τὰ πέντε τάχατες ῥηθέντα ζιαρέτια,
γράφουσι τὰ φερμάνια τοὺς νὰ εἶναι μουστερέκια·
τὰ δ' ἄλλα ὄντα ἐν ναῷ μέρη οἰκήματά τοὺς,
μόνοι νὰ τὰ ὀρίζωσιν ὡς καθ' αὐτὰ δικά τοὺς·
ὁμοίως δὲ καὶ τὰ λοιπὰ γένη διδάσικά τοὺς,
νὰ εἶναι ὅλα ὑπ' αὐτοὺς ὡς ἂν γιαμάκια τοὺς.
τὰ μὲν ζιαρετκιάχικα ἔχοντες ἱστιράκεν,
τὰ δὲ λοιπὰ μέρη αὐτῶν ἔχοντες ἱστικλάλεν.
ἀλλ' οἱ ῥωμαῖοι θέλουσιν ὅλα αὐτὰ μὲ βίαν,
νὰ ἀποσπάσουν ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν σφῶν κακίαν·
διὸ στήν ἀπουσίαν τοὺς ὅλα των τὰ σενέτια,
τερκῆνι ταῦτα ἔκαμαν διὰ νεφσανιέτια·
μάλιστα ἔχουσι σκοπὸν ὅπου τὰ ζιαρέτια,
ὅσον τὰ ἱστικλάλικά ὅσον καὶ μουστερέκια·
ὅλα νὰ τοὺς τὰ πάρωσι κί' αὐτοὺς νὰ τοὺς πετάξουν,
καὶ ἀπὸ τὴν ἱερουσαλὴμ ὅλους νὰ τοὺς τεινάξουν.
διὸ κρυφίως ἔλαβον παρὰ τοῦ βασιλείου,
εἰς τὸ συμβεβηκὸς αὐτὸ τῶρα τοῦ γιαγκινίου·
χάτι σερίφι ὑψηλὸν καὶ ἄδειαν νὰ κτίσουν,
τὸν καμαρὸν μόνον αὐτοὶ νὰ τὸν μερεμετίσουν.
αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ ὀρισμοῦ τὸ κἀίδι τοῦ ζητοῦσι,
νὰ γένη ῥέφι καὶ τερκὶν (1) καὶ ἄλλο παρακαλοῦσι·
νὰ ἐκδοθῇ βασιλικὸν προσκυνητὸν φερμάνι,
κάθε γένος τὰ μέρη τοῦ ξεχωριστὰ νὰ κάμη·
τὰ ἴδια τὸ ἴδιον μὲ συντροφικὴν δὲ τ' ἄλλα,
ὅλα τὸ μουστερέκια μικρά τε καὶ μεγάλα.
ταῦτα ἐδιαλάμβανε αὐτ' ἡ ἀναφορά των,
αὐτὰ ἦν τὰ ζητήματα τάχα ὡς δίκαιά των·
λοιπὸν ἀπ' τὸν ἐμὶν πεῖ ἀφ' οὗ αὐτὴ διαβάσθη,
καὶ ὅλο τὸ μετζλήσιον ἀφ' οὗ τὴν ἡκροάσθη·
λέγει πάλιν ἐμὶν πεῖς μὲ γλῶσσαν του γλυκεῖαν,
καὶ μὲ φωνὴν τοὺς ἐρωτᾷ ἐπιεικῇ πραεῖαν·
τί εἶναι τὸ μεράμισας ὦ φίλοι τί ζητεῖτε;

(1) ἦτοι νὰ καταργηθῇ.

ὁ βαρδαπέτη δὲ πωγὸς πρῶτος ἀπολογεῖται·
ἐφένδιμ' τὰ ζητήματα ἡμῶν καὶ τὸ μεράμι,
τὸ ἀρζουχάλι μας αὐτὸ ὅλα δηλατὰ κάμνει·
ἐκεῖνο λέγει ἐμὶν πεῖς, ἔγινε κираάτι,
ἀλλὰ καθ' ἱερὸν ἡμῶν νόμον καὶ σεραάτι.
πρέπ' νὰ κάμ' ὁ δαβατζής ἐκ στόματος ἱεράρι,
μήπως ὁ ἐναγόμενος κάμη αὐτὰ ἰνκιάρη.
καὶ διὰ τοῦτο θαρετὰ λέγεται ὁμιλεῖτε,
συστάλθημεν φοβήθημεν ὕστερον μὴν εἰπῆτε·
ὅσα ἂν θέλετε ἐσεῖς στὸν μαζπατᾶν περνοῦμεν·
καὶ ὅσα ἂν δὲν θέλετε ἡμεῖς δὲν τὰ περνοῦμεν·
ἂν κατὰ λάθος δὲ ἐσεῖς ἀλλ' ἂντ' ἄλλων εἰπῆτε,
πάλιν ἡμεῖς τὰ σβύνουμεν ἐσεῖς μὴ συσταλθῆτε·
μ' ὅλον τοῦτο προσέχετε καλὰ εἰς τὰς προτάσεις,
ὕστερον νὰ μὴν ἔχετε παράπονα προφάσεις·
ἄρχισε τοῖνον ὁ πωγὸς νὰ λέγῃ νὰ προβάλλῃ,
ὅσα ἂν διελάμβανε αὐτὸ τὸ ἀρζουχάλι·
παρέστησαν δὲ ἐν ταύτῳ ῥέσμιν καὶ περγέλια,
καὶ πάντες ξεκαρδίσθησαν ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ γέλοια·
τὰ εἶχον μὲ διαφοραὶς μπογιαῖς μπογιαδισμένα,
ὡς μέρη τάχα χωριστὰ τοῦ καθενὸς γραμμένα·
καὶ ἐδειχναν μὲ δάκτυλον τὰ μέρη τὰ δικά τοὺς,
ὁμοίως καὶ τὰ τῶν φυλῶν μὲ τὰ ὀνόματά τοὺς.
τότ' ὁ ῥεζζής θύμωσε περὶ τῶν ὀνομάτων,
καὶ πατρικὰ τοὺς ἠλεγξε πῶς τρώγουν τὰ κακῶν
ὁμοίως δὲ ἐθύμωσαν κ' οἱ ἄλλοι οὐλαμάδες,
καὶ ἀνοήτους ἔλεγον αὐτοὺς καὶ μπουταλάδες·
γιατί δὲν βλέπουν τὸν νιζᾶν τοῦ γένους των ταῖς
[ζάλαις,
μόνον ἀνακατώνουσι καὶ ξέναις φυλαῖς ἄλλαις.
ἄρχισαν οὖν νὰ λέγωσι πάλιν νὰ φλυαρῶσι,
πῶς οἱ ῥωμαῖοι τοὺς φθονοῦν πάντα τοὺς ἀδικοῦσι·
ὅσα δ' αὐτοὶ ἐπρόβαλλον τὰ περνε στὸ κονδῆλι,
μόνος τοῦ ὁ ἐμὶν πεῖς γὰρ νὰ μὴν ἔχουν ὅλη·
νὰ λέγωσι μετέπειτα πῶς ὁ γραφεὺς κιατίπης,
ἄλλα ἂντ' ἄλλων ἔγραψεν ὁ ψεύτης ὁ κιαζίπης·
αὐτοὶ ἄλλα τὸν ἔλεγον κ' ἐκεῖνος ἔγραφ' ἄλλα,
γιατ' οἱ ῥωμαῖοι ἔταξαν αὐτῷ δῶρα μεγάλα·
γράφων οὖν ὁ ἐμὶν πεῖς τάχα ἀλησμονοῦσε,
ἐὰν ὀρθῶς τὰ ἔγραψεν ὡς θέλουν τοὺς ῥωτοῦσε·
αὐτοὶ δὲ ἀπεκρίνοντο πῶς καθὼς τοῦ τὰ εἶπον,
οὕτω καὶ τὰ κατέγραψε δὲν ἔχουν τί ἐλλεῖπον·
καὶ ἔως οὗ κατέγραψε τὴν κάθε πρότασίν των,
συχνάκις τοὺς ἠρώτα πρὶν εἰς κάθε ζήτησίν των·
εἶτα ἠρώτησε κ' ἡμᾶς εἰς τὰ γραφέντα,
ἀπολογίαν ἔχομεν καὶ εἰς τὰ προβληθέντα·
ἡμεῖς δὲ ἀπεκρίθημεν ἐφένδιμ' ἀποροῦμεν,
εἰς ὅσ' αὐτοὶ ἐπρότεινον οὐδὲν τι ἐννοοῦμεν·
τὸ ἀληθὲς δὲ στέκεται στοὺς λόγους στὰ σουρέτια,
οὐδὲ σ' αὐτὰ τὰ ῥέσμια ἀλλὰ εἰς τὰ σενέτια.
ἂν ἔχωσι σενέτια ἂς βγάλουν στὸ μεϊδάνι,
εἴτε χάτι σερίφ ἐστὶν εἴτε ἀπλῶς φερμάνι!

τότε οὖν ἐρωτήθησαν ἂν ἔχωσι σενέτια,
αὐτοὶ δὲ ἀπεκρίθησαν πῶς ἔχουν μόν' σουρέτια·
τὰ καθ' αὐτὰ δὲ ἔχουσι στὸ κουτσερίφ σταλμένα,
ἐκεῖ τὰ χατσερίφια εἶναι πεφυλαγμένα.
λέγονται γκοῦτ ἄρμενιστί τὰ χρήματα τὰ ἄσπρα,
μ' αὐτὰ οἱ μαῦροι ἤλπιζον τὴν τῆς δουλειᾶς των

[πάστρα·

καὶ οὕτως εὐγάλαν τινὰ τῶν σουρετιῶν σουρέτια,
κρατοῦντες τα μ' εὐλάβειαν ὡς καθ' αὐτὸ σενέτια·
ἀλλ' ὅμως οἱ ἐφέντηδες δὲν πρόσεζαν τελείως,
σ' αὐτὰ ὡς δικαιοτάτοι καὶ φρόνιμοι ὁμοίως·
κι' ὀπίσω τους τὰ πέταζαν καὶ πρὸς ἡμᾶς γυρίσαν,
ποῖαν δίδου, ἀπόκρισιν πρὸς ταῦτα ἐρωτήσαν·
ἡμεῖς δὲ ἔχοντες μαζὶ ὅλα μας τὰ σενέτια,
χάτις ὅλα γκιερτζεκτὲν ὅχι ἴσα σουρέτια·
ἀχτιναμέ ὅμερ χατάπ, καὶ χάτι τοῦ καδίμη,
τοῦ τῆς αἰγύπτου ἁλωτοῦ φημί σουλτάν σελίμη·
καὶ τοῦ υἱοῦ του σουλεϊμάν ἐκείνου τοῦ κανόνι,
ἂν πῶ καὶ ἄλλα πάμπολλα τ' ἀφτίμου δὲν ἰδρώνει.
αὐτὰ λοιπὸν ἐπῆραμεν μετ' ἄκρας εὐλαθείας,
μετὰ φωνῆς δὲ ταπεινῆς εἰπομεν καὶ πρασίας·
ἐφένδιμ ἄς ἀποκριθοῦν γιὰ λόγου μας σουλτάνοι,
καὶ βασιλεῖς τρισμάκκαρες τοὺς φίλους μας δὲν φθάνει,
αὐτὸς ἄς ἀποκριθοῦν ἐκ μέρους ἐδικοῦ μας,
αὐτοὶ ἄς εἶναι πίτροποι ὅλου τοῦ μιλλετιαῦ μας.
κ' ἀμέσως ταῦτα δώσαμεν εἰς χεῖρας τὰς ἰδίας,
ἐκείνου τοῦ ἐμὶν πεῖ ἄνευ πολυλογίας·
ὁ δὲ ἐκεῖνα ἀσπασθεῖς ἔθηκε τῷ μετώπῳ,
μετὰ χαρᾶς μεγάλης δὲ εἴληψε τῷ προσώπῳ·
καὶ ἔπειτα ἀνέγνωσεν ἐκεῖνα μὲ ντικᾶτι,
καὶ μάλιστα τὸ τοῦ σελίμ εὐλογημένον χάτι.
καὶ εἶπεν τοῖς ἄρμενίδαις ἐσεῖς λαλεῖτε χάλτικα,
ῥωμαῖοι δ' ἀποκρίνονται μὲ τὰ παρόντα χάτια·
καὶ μὲ τοιαῦτα χάτια ὅπου δὲν ἡμποροῦμεν,
ἀούζι, πῖλλά χάρφι ἐν λάθος εἶναι νὰ ποῦμεν·
ἂν ἔχετε λοιπὸν κ' ἐσεῖς παρόμοια σενέτια,
τέτοια ἰσοδύναμα ὅχι ὅμως σουρέτια,
εὐγάλετέτα δείξατε ἀντιπαραταχθῆτε,
γιατί μ' αὐτὰ ποῦ δείξατε δουλειὰ δὲν κατορθοῖτε·
αὐτοὶ δὲ πάλιν ἔλεγον πῶς εἰν' ἀπεσταλμένα,
εἰς τὰ ἱεροσόλυμα εἶναι πεφυλαγμένα·
λοιπὸν τοὺς ἀπεκρίθησαν ἄς γένουν δερκιενάρι
ἡμεῖς καὶ εἰς τοὺς κώδικας ἔχομεν ἰχτιπάρι·
αὐτοὶ πάλιν τοὺς ἔλεγον δὲν εἶναι γεγραμμένα,
μήτε εἰς τὰ καλέμια εἶναι κατεστρωμένα·
οἱ δὲ κριταὶ εἶπον ἡμῖν μὰ καὶ οἱ ἄρμεναῖοι.
ῥαγιαῖδες εἶναι καὶ αὐτοὶ καθὼς καὶ οἱ ῥωμαῖοι·
ξεχωριστὰ ἂν κάμωσι καὶ οὗτοι μεραμέτια,
τί προξενοῦν οἱ ἄθλιοι εἰς τ' ἄλλα τὰ μιλλέτια ;
ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐλέγομεν ἐφένδιμ στοχασθῆτε,
τὸ δίκαιον ἐφείλετε νὰ ὑπερασπισθῆτε·
ὅλα τὰ χατσερίφια ἡμῶν διαλαμβάνουν,

πῶς τ' ἄλλα τὰ μιλλέτια δὲν ἔχουσι νὰ κάνουν·
ἀπ' τὸν ναὸν τοῦ καμαμέ μήτ' ἔξω μήτε μέσα,
ἀλλ' εἶναι καὶ γιαμάκια καθὼς τὸ γράφει μέσα·
ὁ ἴδιος ἀκτιναμέ καὶ τὰ λοιπὰ σενέτια,
μ' ὅλον τοῦτο τοὺς κἀνομεν μουσκαδὲ ῥαγιέτια·
καὶ πάλιν δὲν μποδίζομεν αὐτῶν τὸ ζιαρέτι,
αὐτοὶ ὅμως ὡς βλέπετε ζητοῦν καὶ μεραμέτι.
ἡμεῖς γιαμάκια οὐκ ἐσμὲν, εἶπον ἀλλὰ μιλλέτι,
καλλίτερον ἀπὸ ἐσᾶς μὲ θεῖον ἱναγέτι.
καὶ ἡμπορεῖ τὸ γένος μας νὰ ἀνοικοδομηθῇ,
τὸν καμαμέν ὀλόκληρον ἐκ βάθρων νὰ τὸν κτίσῃ.
λέγει τους ὁ ἐμὶν πέις πῶς ἔχει τὸ κουδρέτι,
μόνον ἓνας σαβράρης σας καὶ ὅχι τὸ μιλλέτι·
νὰ κτίσῃ ἓνα καμαμέν ὀλόκληρον τὸ ξεύρω,
δίκαιον πλὴν δὲν ἔχετε οὔτε μπορῶ νὰ εὔρω.
σφοδρότατα προστάζει γὰρ ὁ βασιλεὺς καὶ χάνης,
ἐκεῖνος ὁ ἀείμνηστος κανόνης σουλεϊμάνης·
τὸ μεραμέτι κιλίσᾳ νὰ ἔχουν οἱ ῥωμαῖοι,
ὅχι δ' αἱ ἄλλαι αἱ φυλαὶ ἢ ἄλλοι εὐρωπαῖοι.
ἐν ὅσῳ δὲ ἐλέγομεν ἡμεῖς αὐτοὺς γιαμάκια,
ἀπ' τὸ κεφάλι ἤθελον νὰ ρίψουν τὰ καλπάκια·
καὶ ἔλεγον πῶς καὶ αὐτοὶ ἔχουν ἀπ' τὸν χατάπη,
ἀκτιναμέ, πλὴν ἐξ ἡμῶν, τῶν φθονερῶν ἐκλάπη.
ὅθεν τοῖς ἀπεκρίθημεν, τοῦτο μὲ εὐκολίαν,
φκίνεσαι κ' ἀποδείκνυται δὲν ἔχει δυσκολίαν·
πρῶτον ὁμέρης ὁ χατάπ ἔλαβ' ἐκ τῶν ῥωμαίων,
τὴν πόλιν ἱερουσαλήμ ὅχι ἐξ ἄρμεναίων.
κι' ἂν ἔδωκεν ἀχτιναμέ στὸ γένος ἄρμεναίων,
γιατί γράφει σωφρόνιον ὄνομα τῶν ῥωμαίων ;
εἰ δὲ ἐξ ὀνόματος τὰ ἄλλα τὰ μιλλέτια,
κράζει ὅταν ἐρχονται διὰ τὰ ζιαρέτια·
νὰ δίδουν ὡς γιαμάκια ῥωμαίων πατριάρχη,
ἀπὸ ἐν δράμι ἀσιμιοῦ ὡς τούτων κυριάρχη.
λοιπὸν πῶς σας τὸν κλέψαμεν δὲν μάς τὸ ἐξηγήτε,
καὶ πότε σας ἐδόθηκε δὲν μάς τὸ ἱστορεῖτε ;
ἄφωνοι οὖν ἀπέμειναν καὶ καταντροπισμένοι,
οἱ βάρβαροι ἐπίβουλοι, ὅλοι κατησχυμένοι·
μάς εἶπον δ' οἱ ἐφέντιδες ἐσεῖς αὐτοὺς ἀφεῖτε,
ὅσα ἡμεῖς σας λέγομεν αὐτὰ συλλογισθῆτε·
τὸ μεραμέτι καμαμέ καὶ ὅλα τὰ ταμίρια,
δικὰ σας εἶναι ἄφρευκτα κι' ὅλα τὰ μοναστήρια·
ἀλλ' κι' αὐτοὶ ἄς κάμνωσιν ὡς πάλαι ζιαρέτι,
δώσετε καὶ τὰ μέρη των κάματέ τοὺς ῥαγιέτι·
καθὼς τὰ εἶχον ἀπ' ἀρχῆς πάλιν ἄς τοῖς δοθῶσι,
μόνον διὰ νὰ κἀθηνται νὰ μὴν σας ἐνοχλῶσι.
καὶ ταῦτα μ' εὐχαρίστησιν τῶν δυὸ σας ἀμφοτέρων,
καὶ κατὰ συγκατάθεσιν νὰ γένουν ἀμφοτέρων.
ἡμεῖς δὲ ἐννοήσαντες πῶς τέτοιον νιζάμι,
θέλει εἰς τὸν νιζάν, καὶ τοῦτο εἶν μεράμι·
εἰπομεν ὅτι στέργομεν νὰ ἔχωσι καὶ πάλιν,
τὰ ὅσα εἶχον ἀπ' ἀρχῆς χωρὶς προσθήκην ἄλλην·
χωρὶς νὰ ἔχουν ἱλακάν ἀπὸ τὸ μεραμέτι,

χωρίς νὰ κυριεύωσι κἀνένα ζιαρέτι·
 τὰ μέρη μὲν τὰ δίδομεν μόνον πρὸς κατοικίαν,
 εἰς δὲ τὰ προσκυνήματα δὲν ἔχουν ἐξουσίαν·
 μόνον νὰ κάμουν εἰς αὐτὰ ἀντίτρε ζιαρέτια,
 καθὼς καὶ τὰ ἐπίλοιπα κάμνουν τὰ μιλλέτια·
 ξεχωριστὰ δὲ νὰ γραφοῦν τὰ μέρη ἐν πρὸς ἓνα,
 τὰ πάντα ἐξ ὀνόματος νὰ εἴν' διωρισμένα·
 γιὰ νὰ μὴν λέγουν ὕστερον κόπτουν παλάβραις ἄλλαις,
 καὶ ἔχομεν τρεχάματα ἄλλαις καινούριας ζάλαις,
 καὶ ἔτσι μ' εὐχαρίστησιν τοῦ γένους τῶν Ῥωμαίων,
 καὶ κατὰ συγκατάθεσιν τοῦ γένους Ἀρμενίων·
 τὰ ἔγραφον ἐμὴν πεῖς ὅλα μὲ τ' ὄνομά τοις,
 τὰ μέρη ποῦ ἐστέλλεσθαι καὶ τὰ οἰκήματά τοις·
 γράφοντας δὲ τὰ διαβάλλε συχνάκις τοὺς Ῥωτοῦσε,
 ἂν τ' ἔγραφον ὡς θέλουσιν ἂν τοὺς εὐχαριστοῦσε.
 κί' ὅλοι συμφώνως ἔδιδον τακρίβ ὁμολογίαν,
 ὅτι συγκατατίθενται ἔχουν εὐχαριστίαν.
 ἀλλ' ὅταν ἐπροβάλλεσθαι τὸ νοῖκι νὰ μᾶς δώσουν,
 τοσούτων χρόνων ἰτζαρέν νὰ μᾶς τὸν ἐκπληρώσουν·
 διὰ τὸ μοναστήριον ἐκεῖνο τῶν γριουρτζιδῶν,
 ποῦ εἶχον δώσουν οἱ αὐτοὶ εἰς χεῖρας κυουλχανίδων·
 μᾶς παρακίνησαν πολλὰ τότε ἐπὶ μετζλησιῦ,
 διὰ νὰ βάζεσθαι ἀπὸ τοῦ ἐνοικίου·
 λέγοντας τὸ μιλλέτι σας ἰχγιὰς δὲν θέλει γένει,
 καὶ παραιτήσατε λοιπὸν αὐτὸ ἔτσι ὡς μένη·
 ἡμεῖς δὲ βλέποντες αὐτοὺς ποῦ μᾶς παρακινούσαν,
 μὲ τρόπον πολλὰ εὐμορφονσάν νὰ παρακαλοῦσαν·
 ἀποκριθέντες εἶπομεν, πῶς διὰ δεβλετίου,
 χατῆρι βάζεσθαι τοῦ τόσου ἐνοικίου·
 ὅχι διὰ χατῆρι τοὺς γιὰτ' εἶναι δίκαιόν μας·
 τὸ μοναστήριον αὐτὸ εἶναι γιαμάκιόν μας.
 στὸ τέλος δὲ ἐμὴν πεῖς μᾶς εἶπε στοχασθῆτε,
 εἰς τρεῖς ἡμέρας μετὰ καλὰ συλλογισθῆτε·
 καὶ μετ' αὐτά· νὰ ἔλθῃτε πάλιν νὰ σᾶς διαβάσω,
 τὸν μαζπατάν τοῦ Ἰλαμιοῦ μήπως καὶ γὼ ξεχάσω.
 κἀνένα ἐξ ὧν εἶπατε διὰ νὰ τὸ προσθέτω,
 διότι δὲν τ' ἀνέχομαι νὰ σᾶς παραπονέσω.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Τέλος. Τετ. φυλλῶν. 297, 298 καὶ 303.)

Μετὰ τὴν Τάμεσαν, ὅπου ὡς ὄχλοι συμπιέζονται
 τὰ ἀτμοκίνητα πλοῖα, δευτέραν ἰσως θέσιν κατέχει
 ἐν τῇ ἀτμοπλοικῇ κινήσει ὁ ἀχανὲς τοῦ Βυζαντίου
 λιμὴν. Ὁ συριγμὸς τοῦ ἀτμοῦ καὶ τῶν ἐλίκων καὶ
 τῶν τροχῶν ἢ πλαταγῇ βοῶσιν ἀέναντι. Πρὶν τῶν
 ἀτμοπλοίων, ἀγέλαι δελφίνων ἀνέβαινον καὶ κατέ-

βαινον καθ' ἑκάστην τὸν Βόσπορον, καὶ πηδῶντες
 ἐρρύθμως ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἔχαιρον συμπλέοντες
 μετὰ τῶν μπαιντέδων. Φαίνεται ὅτι τῆς κώπης ὁ
 σιγηλὸς ῥόθος ἔθελγε τὰ φίλαυλα καὶ καλλίχορα
 ταῦτα κήτη· ὁ τραχὺς ὁμοῦς κρότος τῶν ἀτμοπλοίων
 πτοεῖ αὐτά, καὶ σπανίως βλέπεις σήμερον ἀργυρίζου-
 σαν ῥάχιν δελφίνος.

Ἐκ τῶν ἀτμοπλοίων τούτων τὰ μὲν εἶναι πολε-
 μικά καὶ ἐμπορικά, παντοίας φέροντα σημαίας καὶ
 πανταχόθεν ὀρμώμενα, τὰ δὲ μετακομίζουσιν ἐπι-
 βάτας μετὰξὺ κόλπειος, Βοσπόρου, τῶν νήσων καὶ τῆς
 ἑλλης παραλίας καὶ πολλὰ μικρότερα ῥυμουλκοῦσι τὰ
 ἰστιοφόρα. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τῆς ἐν Σύρῃ ἐταιρίας δὲν
 ἤρχοντο τότε εἰς τὴν Τουρκίαν, μόλις που ἐφαίνοντο
 τῆς Ἑλλάδος τὰ χρώματα, στέφοντα ἀτμόπλοιοι
 τοῦ Παπαγιάννη.

Τῶν ἀγγλοελληνικῶν τούτων ἀτμοπλοίων διευθυ-
 ντῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἦτο ὁ ἡμέτερος Δανιὴλ
 Παπᾶς, ἔμπορος ἴσῃν ἔχων τὴν φιλογένειαν πρὸς τὴν
 ἐμπειρίαν, καὶ τούτου τὴν εὐμενῆ προσφορὰν δεχθεὶς
 ἐπέβη εἰς τὴν Ἀγία Σοφία ἀπερχομένην εἰς Σμύρ-
 νην. Ἀγνοῶ ἂν ἡ Ἀγία Σοφία ἦναι τὸ μεγαλύτερον
 τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἐταιρίας εἰς τὴν ἀνήκει, εἶναι ὅ-
 μως μέγιστον. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ μεσαίου ἰστοῦ
 ἐκυματίζετο τὸ λάβαρον τοῦ Μεγάλου Κωνσταντί-
 νου, εἰς τὸν μικρότερον δὲ ἐκρέματο ἡ ἐρυθρὰ τῶν
 Ὀθωμανῶν σημαία. Ἀξιωματικὸς τις Τοῦρκος με-
 ταβάινων εἰς Σμύρνην καὶ ἀξιῶν ἑαυτὸν πᾶσαν
 ἀπῆλθεν ἐπιμόνως νὰ ὑψωθῇ ἡ σημαία αὕτη. Δεκα-
 οκτὼ ἔχων γυναῖκας καὶ δεκατέσσαρα παιδιά, ἀγνοῶ
 δὲ καὶ πόσους ὑπηρέτας, κατέλυσε μεθ' ὅλου τοῦ
 σμήνους τούτου εἰς τὸ κατὰς ρωμα, καταλαβὼν ὀλό-
 κληρον τὸ μετὰξὺ τῆς πρύμνης καὶ τοῦ πρώτου ἰστοῦ
 διάστημα. Καὶ αὐτὸς μὲν καθήσας ἐπὶ κορυφῆς ἐκά-
 πνιζε, καὶ ὡς ἀλέκτωρ ἀνορθῶν τὴν κεφαλὴν περιέ-
 φερε τὸ βλέμμα εἰς τὸ χαρέμιον, αἱ δὲ γυναῖκες
 ἐξαπλωθεῖσαι ἤρχισαν νὰ τρώωσιν, οὐδ' ἔπαυσαν
 μασσῶσαι ἕως οὐ κατεπλεύσαμεν εἰς Σμύρνην. Ἐτρώ-
 γον δὲ ἐλαίας, σικύας ἢ ἀγγούρια, καὶ ἄωρους ὀπώ-
 ρας, ἐνῶ εἰς τὸν πᾶσαν παρετίθετο πλατὺς δίσκος
 περιέχων πιλάριον, οὗτινος τὰ λείψανα διμερίζοντο
 οἱ ὑπηρέται. Τὸ πρῶτον μόνον προσεφέρετο αὐτῷ πρὸ
 τοῦ καφὲ πινάκιον περιέχον κρόμμυα μετὰ ἐλαίου
 καὶ ὄξους, ἅτινα καὶ κατεβρόχιζε λείχων τοὺς δα-
 κτύλους καὶ ἀλείφων τὸν μύστακα καὶ τὰς ὀφρύς.
 Αἱ γυναῖκες τοῦ χαρέμιου, χειραφετηθεῖσαι οὕτως εἰ-
 πεῖν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἀπέσυραν τὰ γιασμάκια,
 καὶ ὡς ἀπελευθερωθέντα πτηνὰ ἐπτερύγιζον καὶ ἐ-
 γέλων καὶ ἠτένιζον τοὺς μὴ Ὀθωμανοὺς, ἐνίοτε δὲ καὶ
 ὑπέκλεπτον τὸ βλέμμα.

Καὶ φορούσας μὲν τὰ γιασμάκια, ἐπειδὴ εἶχον
 μεγάλους καὶ μέλανας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐνομίζομεν